D·N

5/1 1947

Ryssavtalet inför industrin

Kontakter har inletts, men bestämda anbud har ännu inte begärts, och än mindre har leveransavtal slutits. Ungefär så beskrivs förhållandet mellan det ryska upphandlingsorganet och de svenska exportindustrierna när man hör sig för om det stora kreditavtalets tillämpning. Under tiden gör sig företagen beredda till de avgörande förhandlingarna. Det besvärliga med den mellan regeringarna avslutade överenskommelsen är nämligen, som framgick redan av debatten under dess tillkomst, att den innehåller på en gång för mycket och för litet. Den är inte begränsad till regler om handeln mellan de båda länderna och om villkoren för den kredit som Sverige lämnar, utan innehåller också detaljerade varulistor. Därmed har gränsen överskridits från statsmaktens normala förhandlingsområde till leverantörernas. Men samtidigt saknade avtalet och saknar fortfarande en allmän och betryggande bestämmelse om de förbehåll som i nuvarande knapphetstider måste åtfölja alla leveransåtaganden, exempelvis beträffande inverkan på slutliga priser och leveranstider av tillgången på material och arbetskraft, av penningvärdets utveckling med dess återverkan på både materialpriser och arbetslöner samt inte minst av tillståndet på arbetsmarknaden, vilken tycks ha kommit in i ett mera oroligt skede, som måhända blir långvarigt.

Alla dessa svävande frågor har framkallat behov av samråd mellan de ledande exportföretagen. Av kortfattade meddelanden som lämnats framgår att ett gemensamt organ för dessa ärenden under hela avtalstiden är planerat. Tankegången är den att när den ryske köparen är ett statsmonopol med dess oberoende av individuella bedömningar måste de svenska säljarna för att inte komma i ett mindre förmånligt läge sörja för en motsvarande samordning. Ett sådant resonemang är emellertid långt ifrån oantastligt. Till det fria näringslivets viktigaste existensvillkor hör att bevara konkurrensen. Från företagens synpunkt är de blivande försäljningarna till Ryssland förhållandevis enkla transaktioner, eftersom staten tar hela kreditbördan med åtföljande risker, så att industriernas kalkyler endast behöver avse kontantaffärer. De får därvid se till att de får sina kostnader och sin behövliga företagsvinst täckta, men det är ingalunda sagt att fullständig likformighet mellan företagen i dessa och andra avseenden är något intresse vare sig för dem själva eller för det svenska näringslivet. Tvärtom ligger det mycket nära till hands att frukta att ett alltför likriktat uppträdande kan spelas ut mot exportföretagen, användas för att förmå dem till eftergifter i sådana förutsebara fall då det företagsmässiga intresset för affärerna med Ryssland inte är detsamma som det statliga.

Industriledningarna har fått särskild anledning att ägna denna sida av saken ytterligare uppmärksamhet sedan det genom en till regeringen ingiven tjänstledighetsansökan från marinöverdirektör Qvistgaard blivit känt att han under hand erbjudits leda samordningen av exporten till Ryssland. De som förmedlat anbudet torde ha tänkt sig att han under den tid engagemanget varar skulle frikopplas från sin verksamhet i statens tjänst och helt solidarisera sig med exportindustrins intressen. Emellertid visar ansökningshandlingarna att hr Qvistgaard enligt marinledningens planer skulle fortfara att delvis sköta sitt nuvarande ämbete bredvid den krävande anställningen hos industrin, en anordning som förefaller lika otillfredsställande för flottans vidkommande som för exportörernas. Än mer anmärkningsvärt är emellertid att den tilltänkte exportchefen förutsättes komma att bekläda en inflytelserik post i industrikommissionen. En sådan dubbelställning är i högsta grad olämplig. Det är illa nog att det ryska avtalet har en inneboende tendens att förlänga kommissionsväsendets och kristidsförvaltningens varaktighet genom att det tar våra importmöjligheter och inhemska produktionsförmåga i anspråk i en utsträckning som gör det svårare än annars skulle ha varit fallet att återställa den fria marknaden. Det är vidare betänkligt att regeringen genom kommissionernas licensgivning har möjlighet att i viss mån bestämma företagens inriktning på inhemska, ryska eller andra utländska marknader och skapa andra motiv än de rent affärsmässiga för valet mellan olika sysselsättningsmöjligheter under den tid då orderinströmningen fortfar att vara större än leveransförmågan. Men dessa olägenheter skärps mångfaldigt om industrin lämnar hela överinseendet över sina ryska affärer åt en ämbetsman som tillika sitter på en avgörande post i en av de kommissioner som bestämmer om produktionsmöjligheterna.

När exportörerna under den närmaste tiden skall ta dessa frågor under övervägande blir problemet inte bara huruvida man under vissa omständigheter kan förvärva en skicklig kraft alltför dyrt, utan det vidgas till frågan om det verkligen djupare sett är ett näringslivets intresse att skapa det organ för statlig utrikeshandel som vi hittills hållit ifrån oss. Den tillfälliga frestelsen må vara stor för ett eller annat företag att göra den vinkande kontantaffären på statens bekostnad så bekväm som möjligt, att hålla konkurrensen borta genom en sammanslutning som har regeringens och kommissionernas välvilja och som ser till att licenserna tillfaller de välsinnade men inte de besvärliga. Att på det sättet gripa efter stundens fördelar är emellertid närmare besett att göra ännu en näringsgren mera mogen för socialisering. Om företagen vill ha kvar sin självständighet och sina framtidsmöjligheter, måste de bedöma och behandla de ryska order som erbjuds dem på samma sätt som andra försäljningsfrågor. Att det gäller stora poster och kontant betalning i svenska kronor får vägas mot de omställningar som fordras för en kanske tillfällig kunds räkning och mot de svårigheter som inträder att samtidigt tillgodose den övriga marknaden inom och utom landet. I synnerhet har industrin anledning ta fasta på avtalets av riksdagen understrukna egenskap att uteslutande vara ram för blivande fria överenskommelser mellan exportföretagen och den ryske köparen. Denna frihet bör inte spelas bort i något slags halvstatlig kollektivism. Till en del har den senare varit ofrånkomlig under kriget, då avspärrningen och den åtminstone i princip totala försvarsberedskapen fick skjuta näringsfriheten åt sidan. Så mycket angelägnare är det att hindra uppkomsten av nya motiv för fortsatt eller rent av ständig belägringshushållning. I varje fall bör industriföretagen noga överväga följderna innan de medverkar till anordningar som i praktiken leder till krigstidsekonomins fortbestånd.

Tidningen Arbetaren fyller tjugufem år

med ingången av 1947, och i dess gårdagsnummer ges i anledning härav en rad återblickar på tidningens verksamhet. Arbetaren har varit språkrör för de syndikalistiska idéerna: socialismen skall genomföras under facklig kamp, icke med politisk makt, och den skall innebära ett slags fri produktionsgemenskap utan statligt övertagande av produktionsmedlen eller ingående statlig reglering. Enligt denna tankegång, vars utopiska karaktär synes uppenbar, har Arbetaren stått något vid sidan om de inrikespolitiska striderna; den ser med kritik, för att icke säga förakt, på alla politiska partier. Ståndpunkten kan, liksom alla utopiska ståndpunkter, å ena sidan leda till småsint klagan över allt och alla, å andra sidan till en intelligent bedömning utifrån stora perspektiv. Många exempel på båda dessa konsekvenser står att finna i Arbetarens spalter. Men den positiva och värdefulla linjen har varit den dominerande. Arbetaren har djärvt och klarsynt angripit alla diktatursträvanden, kommunistiska likaväl som nazistiska, och den har präglats av moraliskt patos och intellektuell fördomsfrihet. Under kriget hörde tidningen till de mest orädda kritikerna av nazismens metoder; efter kriget har den, bestämdare än kanske någon annan arbetartidning, uppvisat kommunismens frihetsfientliga karaktär. Känslan för friheten är kärnan i Arbetarens åskådning, och därför har den kunnat göra insatser av värde för den svenska arbetarklassen och hela det svenska samhället.

PRESSGRANNAR

I den Kjellbergska redogörelsen för tysk propaganda i Sverige under krigsåren har inte framkommit något väsentligt nytt, utan i stort sett blott bekräftelser på vad man tidigare vetat — detta enligt Svenska Dagbladets (h) omdöme. Huvudintrycket är snarare av kvantitativ än kvalitativ art, såtillvida att först nu en systematisk framställning lämnats om den tyska propagandans mångsidighet:

Den var medvetet total liksom krigföringen och med samma mål: att genom ihärdig offensiv nedslå den nationella motståndsviljan. En propaganda kan ju icke tillgripa det militära blixtkrigets metoder, utan måste anlita uppmjukningens och urholkningens lömskare vapen med den blandning av hot och skryt, hellögner och halvsanningar, för vilken framlidne Joseph Goebbels var mästerkock.

Över lag visade svenska pressen en kallsinnighet mot de tyska uppvaktningarna, som högeligen förargade tyskarna. Det fanns dock ett redan tidigare bekant undantag, vilket i publikationen bestyrkes genom tyska Stockholmslegationens belåtna rapport, att man upprätthöll mycket nära kontakt med ägaren av tvenne stora Stockholmstidningar. Historien om Aftonbladets på tysk beställning införda "New York-telegram" är liksom uppgiften om planerna på startandet av en tysk tidning i Göteborg så pass uppseendeväckande, att man har rätt att begära en uttömmande förklaring av vederbörande.

I stället för att komma med en sådan förklaring föredrar Aftonbladets (fp) ledarskribent att allmänt nedvärdera Kjellbergs framställning — de ömtåligaste uppgifterna förbigås med tystnad:

Felet med licentiaten Kjellbergs utredning är att den inte alls är någon utredning. När statsrådet Mossberg upptagit den som ett nummer i Statens offentliga utredningar är det ett uttryck för — vi väljer ett skonsamt uttryck — hans ungdomliga oförstånd... Om Kjellberg — som lär ha varit tjänsteman hos svenska hemliga polisen — haft något av en grundläggande polisutbildning, skulle han inte ha upptagit förtal utan att låta de förtalade åtminstone yttra sig. Och om polisministern genomgått en poliskurs, skulle han förvisso inte heller ha fortspritt samma förtal genom att göra den Kjellbergska rapporten offentlig utan att dessförinnan låta höra vederbörande.

Varför inte då begagna tillfället att nu rätta förmenta felaktigheter, exempelvis beträffande det arrangerade Berlintelegrammet som omdaterades till New York? Låt höra om där är något väsentligt att säga utöver chefredaktör P. G. Petersons vittnesmål att AB-pressarna inte stoppades på order och att han för övrigt ingenting minns:

Aftonbladet stoppade inte sina pressar. Däremot publicerades nyheten i vår "Press-stop"-upplaga, den varje dag återkommande sista editionen av tidningen... Jag har icke själv något minne av händelsen. Jag har emellertid hört mig för med tidningens dåvarande politiske redaktör och redaktionssekreterare, som icke heller kan erinra sig just denna nyhet bland mängden av krigstelegram som då förelåg. Förenta staterna var vid tidpunkten i fråga icke i krig med Tyskland, och det är därför mycket möjligt, att uppgifterna i artikeln kommit från New York under förmedling av en amerikansk tidningsman i Berlin och sedan nått oss i Stockholm genom vår Berlinkorrespondent eller någon nyhetsbyrå eller i det material som tyska legationens pressavdelning liksom alla andra legationer vid denna tidpunkt i flödande omfattning sände till tidningarnas utrikesredaktioner.

Stockholms-Tidningen (fp) har inte någon lust att hjälpa till med klarläggandet av tvivelaktiga saker. Den följer samma linje som den nyss citerade ledande artikeln:

Tyvärr måste det konstateras att denna utredning är ett synnerligen kuriöst aktstycke, avgjort ett unikum i de officiella svenska utredningarnas långa historia, och på samma gång ett högst märkligt tack för senast och för gott stöd under kritiska dagar åt P. A. Hanssons samlingsregering till den svenska pressen.

Hr Kjellbergs missgrepp må nu gälla vad de kan — vida betänkligare är att statsrådet Mossberg och med honom regeringen godkänt och till offentligheten befordrat detta aktstycke. Vad man kan säga om ett sådant beteende — för var och en bör det stå fullt klart att Sveriges anseende och det svenska namnets heder har man därvid inte främst haft i åtanke.

Det är ju mera sällan som officiella utredningar framlägger direkt felaktiga sakuppgifter, yttrar Aftontidningen (s) och fortsätter:

Såväl Aftonbladet som Stockholm-Tidningen samt ägaren av de två största tidningarna i Stockholm torde endast med stort besvär kunna avtvå den fläck, som utredningen sätter på dem, om det nu någonsin lyckas... I princip är berättelsen om den tyska propagandan ingen sensation. Den var bekant, och det var icke blott Tyskland som propagerade. Sådant hör samman med kriget. Emellertid förelåg en väsentlig skillnad på den engelska och den tyska propagandan... Engelsmännen avsåg aldrig att värva folk som var villiga medverka till Sveriges förvandling till en engelsk lydstat. En engelsk seger ansågs tvärtom som betingelsen för vår egen nationella självständighet. Av en tysk seger var däremot Sveriges förvandling till lydrike den givna följden.

Upsala Nya Tidning (fp) erinrar om informationsstyrelsens — "Spectators" — beryktade fälttåg mot speciellt den anglosachsiska propagandan. Den tyska propagandan, som bagatelliserades av informationsstyrelsens experter på utländsk propaganda, framstår i hr Kjellbergs utredning som ett hänsynslöst och skickligt utnyttjat vapen, riktat mot kärnan i det svenska folkets motståndskraft: dess nationella, demokratiska åskådning:

När man läser om de olika grenar av den tyska propagandaverksamheten, som myndigheterna år efter år kom i kontakt med och kunde systematiskt studera, reses en fråga som i dylika sammanhang alltid inställer sig: Hur kommer det sig att så mycket fick ske, som var uppenbart riktat mot vårt lands vitala intressen, utan att de myndigheter som hade inblick i saken, på ett eller annat sätt gick till motaktion? Ett svar på denna fråga, som ofta lämnats, särskilt när det gällt spioneri och liknande, har följt ungefär följande resonemang: Denna verksamhet känner vi åtminstone till, men stoppar vi den, kommer något annat i stället, som vi inte är förberedda på. Det är möjligt att det ligger något i ett sådant resonemang, men man har svårt att tro att det bort tillämpas på en sådan propagandaverksamhet som den nu omsider avslöjade.

Varför såg inte våra försvarare till att den stora allmänheten underrättades om det verkliga förhållandet beträffande alla de olika propagandaorganen? Det största värdet av lic. Kjellbergs utredning är kanske nu, att den pekar på nödvändigheten av ett helt annat slags propagandaförsvar än det som presterades under andra världskriget.

Med någon överdrift säger Morgon-Tidningen (s) att den officiella redogörelsen är spännande som en spionthriller:

Vi kan inte skryta med att Sverige skulle blivit "landet utan Quisling", ifall tyskarna gjort allvar av planerna att gå löst på vårt land. Även om det i Kjellbergs skrift redovisas många svenska röster, som gav tyskarna ordentligt besked om vad deras propaganda gick för, så avslöjas också både en häpnadsväckande godtrogenhet från enskilda svenskars sida och en klar vilja från andra att med öppna ögon gå de främmande intressena till handa.

"Kulturutbytet" med nazisternas hemland var ingenting annat än renodlad politisk propaganda:

Att man inriktade sig på akademiska kretsar är naturligt — tyvärr var framgången som bekant också ganska betydande. Efter hand drogs praktiskt taget alla befolkningslager in i påverkningskretsen. Bland det som faller mest i ögonen är det slutliga avslöjandet av Tyska skolan. Den var från första stund en klar propagandainstitution.

Största behållningen har Expressen (fp) av att utredningen ger full bekräftelse på att åtminstone Aftonbladet under krigets första skede utgjorde tyskarnas främsta propagandistiska tillgång i vårt land:

Därmed blev denna tidning också en dödlig fara för Sverige. Redan under Dagspostprocessen kom det fram att tyske ministern i Stockholm betraktade Kreugerpressen som Tysklands värdefullaste propagandistiska stöd i Sverige näst efter Dagsposten. Dr Kjellbergs utredning har klart visat att prinsen av Wied hade goda grunder för denna uppfattning. Den har också visat det berättigade i partibeteckningen "q" för Aftonbladet under tiden före 1943.

Ett material som fallit bort i byråextrakten från utredningen gäller Pressbyrån och importfirman Wennergren-Williams, tyskarnas högt värderade förmedlare och reklaminrättning under några kritiska år. Att nazisterna var nöjda med den firmaledningens kampanj för Signal (och andra tyska tidskrifter) framgår bland annat av följande brev till den svenska importfirman, daterat 21/4 1942:

För två år sedan anlände den första sändningen av Signal till eder. Det var blott några få tusen exemplar, som vi då gåvo eder i uppdrag att sprida. Vi voro därvid medvetna om att de utvecklingsmöjligheter, som utan tvivel funnos för denna representativa tyska bildtidning, endast kunde utnyttjas till fullo under benägen medverkan från våra affärsvänner. Efter två års intensivt samarbete har nu Signal en miljonupplaga. Även i Sverige har Signal, tack vare det intresserade arbete ni nedlagt därpå, kunnat nå allt större spridning, så att tidningen nu finnes till salu överallt i landet och omsättningen mer än tiodubblats. Härför be vi att till eder och till de ledande herrarna på eder försäljningsavdelning få framföra vårt synnerliga tack. Vi be också få uttrycka den förhoppningen, att Signal även under sitt tredje år kommer att bli föremål för edert benägna intresse.

Av en samtidigt avlåten tackskrivelse till propagandaexperten Mauer framgick att Deutscher Verlag var särskilt belåten med omsättningen i Sverige. Däremot hade "försäljningen av de danska och norska upplagorna sedan en tid tillbaka stått stilla". Förlaget skrev vidare:

Detta utmärkta resultat är till mycket stor del eder förtjänst. Just det område, där ni arbetar som särskild representant för Reichsverband der deutschen Zeitungsverleger, d. v. s. Skandinavien, är synnerligen svårarbetat, och det är egentligen endast Finland, som kan jämföras med övriga länder, där Signal uppnått utomordentliga framgångar, t. ex. Ungern och Rumänien. Desto större anledning är det för oss att även vid detta tillfälle än en gång till eder framföra vårt synnerliga tack. Vi hoppas att under det tredje året avsättningen i Finland kommer att öka ytterligare. De krigshändelser, som äro att vänta under denna sommar, komma säkerligen att bidraga till en större spridning av Signal även i de andra skandinaviska länderna.

Komplimangerna till Mauers medhjälpare i Wennergren-Williams är enligt vanlig svensk uppfattning lika många anklagelser. Ledningen för detta pressens dotterföretag handlade stick i stäv mot vad en stadgad pressopinion i närmaste överensstämmelse med svenska folkets strävanden fann önskligt och försvarligt.

DAGENS NYHETER utkommer *icke* Trettondagen måndagen den 6 januari

OFFICIELLT

Socialstyrelsen. Amanuens Elisabeth Helling har förordnats att uppehålla förordnande på en e. o. byråinspektörabefattning hos styrelsen.

Skolöverstyrelsen. Ämnesläraren vid kommunala mellanskolan i Spånga B. V. H. Thorén föreslås att till 1 mars uppehålla t. f. generaldirektören Kärres undervisningsrådsbefattning.

Skolhemmen. Socialstyrelsen har förordnat folkskollärare Viktor Pettersson till e. o. folkskollärare vid Gräskärrs skolhem samt folkskollärare E. A. Tholén att i egenskap av extra tjänsteman uppehålla en befattning som extra folkskollärare där.

Telegrafverket. Ingenjörerna Nils Kellgren, Folke Ek och Karl-Erik Bodlund i telegrafstyrelsen har besvärat sig över att de förbigåtts vid tillsättandet av e. o. ingenjörstjänst i lönegrad A 22.

— Ingenjör Tor Stenfors i Östersund har klagat över att han ej antagits till ingenjör i lönegrad Eo 26 vid telegrafverket.

Läroverken. Skolöverstyrelsen har föreslagit teol. dr Nils Rodén, Västervik, till lektor i kristendom och filosofi vid Ludvika läroverk.

— Till en adjunktur i biologi med hälsolära och kemi vid Borås läroverk förordar rektor bland sex sökande e. o. adjunkten Ove Almborn, Borås, fil. mag. Sture Sjögren, Göteborg, och e. o. adjunkten Gunhild Bern, Karlstad, i denna ordning.

— En adjunktur i matematik och fysik vid Eksjö läroverk söks av e. o. adjunkten G. Widqvist, Eksjö, ämneslärare O. N. Lantell, Stora Kil, och fil. mag. A. G. O. Rosander, Skellefteå.

En adjunktur i modersmålet, historia med samhällslära och geografi vid Vänersborgs läroverk söks av adjunkt A. H. Rydén, Skara, e. o. adjunkterna N. A. Svedby, Göteborg, M. Marte, Alingsås, O. Bengtsson, Norrtälje, A. F. Landén, Hudiksvall, och P. S. O. Sjölund, Norrköping, fil. lic. B. Boalt, Gävle, och fil. mag. J. H. S. Waldenbäck, Stockholm.

Realskolorna. Skolöverstyrelsen har antagit fil. mag. H. Myrnell, Finspång, till e. o. adjunkt vid de allmänna läroverken med tjänstgöring vid samrealskolan i Trollhättan från 1 juli i år.

— En adjunktur i geografi och biologi med hälsolära vid samrealskolan i Gudmundrå söks av fil. mag:na E. P. V. Pejrud, Ängelholm, och C. F. Mossberg, Norrköping.

— På förslag till en adjunktur i biologi med hälsolära och kemi vid samrealskolan i Falköping har rektor uppfört e. o. adjunkten Ove Almborn, Borås, samt fil. mag:na Sture Sjögren, Göteborg, och Gösta Rosenquist, Malmö.

Mellanskolorna. En ordinarie ämneslärartjänst i modersmålet och tyska vid Södra kommunala mellanskolan i Stockholm söks av rektor Martha Böös, Överkalix, läroverksadjunkt Berndt Lindberg, Ludvika, ordinarie ämneslärarna Märtha Cederblad, Göteborg, William Freij, Malmö, och Karin Frizell, Vänersborg, e. o. adjunkten Tage Salén, Söderhamn, e. o. ämneslärarna Elisabeth Forslund, Stockholm, Marit Klum, Saltsjö-Järla, Gurli Korsell, Stockholm, samt e. adjunkten Torsten Sandhammar, Stockholm.

Landsarkiven. Riksarkivet har till landsarkivarietjänsten i Uppsala förordat landsarkivarien i Vadstena S. Engström.

Lediga tjänster. 1:e underläkartjänsten vid länslasarettet i Arjäng, en ord. byrådirektörstjänst, två ord. 1:e byråsekreterartjänster, två e. o. d:o och ett förordnande som byråsekreterare vid patent- och registreringsverket, en lektorstjänst i engelska och franska vid högre allm. lärov. i Halmstad, en i engelska och franska vid högre allm. lärov. i Hudiksvall, en i tyska och franska vid högre allm. lärov. i Norrköping, en i engelska och franska vid högre allm. lärov. i Umeå, en i engelska och franska vid högre allm. lärov. i Örnsköldsvik, en befattning som 1:e taxeringsassistent å landskontoret i Älvsborgs län, en d:o som landsfiskalsassistent i Älvkarleby distrikt, en kontorsbiträdestjänst vid skatteverket, en d:o i justitiedepartementet, en arvodestjänst som tyguoff vid A 9, en husmoderstjänst, en ekonomisttjänst av 1 kl., två värdarinnetjänster och tre 1:a biträdestjänster vid vårdanstalten för dövstumma å Mogård, Doverstorp, skolsköterskétjänsterna vid Jönköpings högre allm. lärov. och d:o kommunala flickskola, en icke ord. folkskollärartjänst i Harslösa, Skaraborgs län, samt en icke ord. småskollärarinnetjänst i Grinnared, Älvsborgs län, kungörs härmed till ansökan lediga.

Rätt person till platsen råd till personalchefer

— Det kommer dagligen förfrågningar om arbetskraft från firmor, berättar rektorn för Schartaus handelsinstitut, Otto G. Andersson, som Dagens Nyheter intervjuat med anledning av hans 60-årsdag den 6 januari. Det är verkligen högkonjunktur för ungdomar med handelsutbildning. Men det är viktigt att ungdomarna inte låter locka sig att slarva med utbildningen för att ta platser med goda löner. Den som vill hålla sig kvar på arbetsmarknaden även sedan, när de goda tiderna är förbi, måste vara väl rustad. Det är självklart att arbetsgivaren låter de minst kvalificerade gå först.

Rektor Otto G. Andersson.

I dagens situation med brist på arbetskraft flyttar ungdomarna ofta från plats till plats på jakt efter bättre villkor. Om personalchefen vill hålla de anställda kvar, bör han vinnlägga sig om att sätta rätt person till rätt arbete, det vill jag gärna understryka. Det är minst lika fel att sätta en överkvalificerad person till en enkel rutinsyssla som att ge någon uppgifter som vida överstiger hans kunskaper och förmåga.

Den statliga kommitté som 1945 tillsattes för att undersöka handelsutbildningen i vårt land har bland många andra viktiga frågor tagit upp behovet av handelsutbildad ungdom i fortsättningen, så att man inte startar utbildningsanstalter utan att rätta sig efter arbetsmarknadens efterfrågan. Kommittén skall dessutom undersöka handelsgymnasiernas ställning i vårt lands undervisningssystem. Frågan om ökat statsanslag eller förstatligande av Schartaus handelsinstitut kommer i det sammanhanget så småningom upp. Institutet ägs av Stockholms Grosshandelssocietet. Det är ju ganska märkligt att en enskild sammanslutning bedriver en skola av denna omfattning. Skolan har anslag från stat och stad, men utgifterna har ökat, så att grosshandelssocieteten har fått träda emellan och sätta till mer än sitt ordinarie anslag.

Elever världen runt.

Rektor Andersson är själv schartauan; han praktiserade på kontor i Stockholm och London, tog fil. ämbetsexamen och kom 1914 till skolan som lärare. 1925 blev han skolans rektor, och har nu varit det i 21 år. Under denna tid har elevantalet ökat, man måste varje år avvisa många sökande. Undervisningen har anpassats efter tidens krav, och nya ämnen har kommit in i timplanen. De senaste två årens nyhet är distributionsekonomi. Ämnet bokföring är också under diskussion, det skall moderniseras, en del skall slopas, annat komma till.

Schartau håller god kontakt med avgångna elever. Runt hela världen finns schartauaner, flera har grundat egna handelshus på främmande kontinenter. Till jul fick rektor Andersson bland annat brev från en f. d. elev som nu är i Tokyo. De gamla eleverna har visat sitt intresse för skolan på flera sätt. De har sin sammanslutning Mercurii-Schartauanerna, och de har, flera av dem, gjort donationer till skolan.

Fram till 1940 lämnade grosshandelssocieteten resestipendier till både lärare och elever. Rektor Andersson hoppas att man så småningom skall ha möjlighet att åter inrätta sådana, de visade sig nämligen vara ytterst värdefulla för utbildningen. De statsstipendier som även schartauaner numera får del av är en mycket stor hjälp för eleverna.

Stocksund vill ha del av Mörby gård

Stocksunds köpings kommunalfullmäktige önskar utredning om införlivning helt eller delvis med köpingen av den del av Mörby kronoegendom som ligger inom köpingen.

Om en sådan utredning inte anses böra komma till stånd ensam för sig, önskas att frågan om den kommunala indelningen inom det område som omfattas av Danderyds församling allsidigt prövas.

— Spånga kommunalfullmäktige har till byggnadskonsulent för de icke municipala delarna utsett arkitekt E. Claesson. Till ledamöter av fattigvårdsstyrelsen valdes hrr Aug. Welinder, ordförande, Johan Larsson, Axel Larsson och O. Mothander, taxeringsnämnden hrr Sven Svensson, Richard Persson, S. Sköldkvist och G. Eriksson, F. B. Allenius, Conrad Karlsson, I. J. Sandström och C. O. Nordgren.

— Hammarby kommunalfullmäktige har till ny ordförande i hälsovårdsnämnden valt hr L. Olsson, i taxeringsnämnden hrr Bernhard Karlsson, Gustav Pettersson, P. Pettersson, Harry Pihl och E. Oscarsson, ordförande i fattigvårdsstyrelsen hr Gunnar Andersson.

— Duvbo municipalfullmäktige har beslutat ge municipalnämnden bemyndigande att döda de bötesservitut som åvilar tomter för vilka köpekontraktets bestämmelser fullgjorts. Till ledamöter av byggnadsnämnden valdes hrr E. Engstrand och Ernst Persson.

— Flysta municipalfullmäktige har vid sitt sista sammanträde för 1946 till ledamöter av brandstyrelsen utsett hrr Seth Pettersson och L. Dahlström, i vattenledningsstyrelsen hrr Seth Pettersson, S. Karlsson och E. Anlert.

Friskundersökningar alltför summariska.

Sveriges läkarförbund har tillsatt en särskild kommitté för att utreda frågan om friskundersökningarna vid den s. k. husmodersgymnastiken, meddelar föreningens t. f. verkställande direktör, Wilhelm Rasch, med anledning av påståendena att förbundet velat stoppa dessa undersökningar.

Frågan kom upp i förbundet första gången i början av 1945, då Konsum träffat en överenskommelse med idrottspolikliniken på Stadion om friskundersökningar av de husmödrar som till ett antal av ungefär 1.600 deltog i Konsums friskgymnastik. Kritik hade från Stockholms läkarförening riktats mot det olämpliga sätt, på vilket denna undersökning reklamerats av Konsum, som bl. a. påpekat att priset ställde sig mycket billigare på denna poliklinik än hos praktiserande läkare. Förbundet tillsatte därför kommittén, som sedermera avlämnat sitt utlåtande till förbundet. Utlåtandet har diskuterats inom förbundet och frågan har förts ett gott stycke framåt, ehuru den ännu inte är slutgiltigt löst.

Förbundets viktigaste principiella betänkligheter går ut på att tillvägagångssättet vid friskundersökningarna hittills varit alltför summariskt för att fullt uttömmande kunskap om hälsotillståndet skall kunna vinnas hos medelålders och äldre personer, framför allt kvinnor i övergångsåldern, vilket det här mest rör sig om. Sannolikt kommer andra principer för friskundersökningar att föreslås.

43 kommuner av 101 kvar i Kalmar län

Från Dagens Nyheters korrespondent.
VÄSTERVIK, lördag.

Länsstyrelsen i Kalmar har på lördagen framlagt förslag till ny kommunindelning. Kommundöden blir enligt detta mycket stor. Av länets 101 kommuner kommer endast 43 att överleva enligt det längst gående förslaget.

Av länets fem köpingar föreslås Figeholm och Mörbylånga avskaffade och införlivade med närliggande landskommuner. Mörbylånga köping grundades genom kungligt brev 1820.

Delade meningar bland Roslagsborna.

Från Dagens Nyheters korrespondent.
NORRTÄLJE, lördag.

Landshövding Levinson håller under januari sammanträden med representanter för kommunerna rörande kommunsammanslagningarna, varvid man som utgångspunkt har det utkast som utarbetats av civilförsvarsdirektör Falk. Sammanträden har hittills hållits i Östhammar och Norrtälje med en del av Roslagssocknarna. Singö skall enligt förslaget läggas till Väddö, men Singöborna själva vill till Häverö, och varken Häverö eller Väddö har något emot detta. Stämningen på Björkö—Arholma är delad. En del önskar att socknen skall förenas med Väddö, andra att den skall slås ihop med Vätö. Utredningsmannen har föreslagit att Söderby-Karl, Estuna, Lohärad och Malsta skall sammanslås, och detta förslag har vunnit allmänt gillande. Roslagsbro har i förslaget sammanförts med Vätö och Björkö—Arholma, men Roslagsbroborna vill med i storkommunen, vilket man i Söderby-Karl, Estuna, Lohärad och Malsta inte har någon förståelse för.

Sex sakkunniga får pröva index

Indexnämnden och sex särskilt tillkallade personer skall diskutera det resultat som framkommit vid den kontrollundersökning rörande representativiteten hos levnadskostnadsindex som utförts av aktuarie E. Soop.

De sex är direktör M. Bonow, pol. mag. O. Karleby, riksdagsledamoten fru Olivia Nordgren, direktör H. Sjögren, aktuarie E. Soop och redaktören fru Valborg Svensson. Soop skall också tjänstgöra som sekreterare vid överläggningarna.

Ifrågavarande kontrollundersökning har tillkommit för att bereda underlag för en sådan prövning av eventuella av försörjningslägets utveckling föranledda modifikationer i levnadskostnadsberäkningarna som normalt faller under indexnämndens bedömande. Det har ansetts önskvärt att materialet och därav betingade problem behandlas inför ett något bredare forum än indexnämnden. Finansministern har därför tillkallat de sex, som representerar olika av levnadskostnadsberäkningarna berörda intressen och erfarenhetsområden. Överläggningarna skall liksom indexnämndens förhandlingar ledas av chefen för socialstyrelsen.

Solna vill inte avstå från Alby

Solna kan inte avstå från Alby och den del av Huvudsta som ligger i staden, förklarar dess drätselkammare med anledning av Sundbybergs önskemål om inkorporering.

Tre argument anförs särskilt från Solnas sida: behovet av parkutrymme, kravet på industritomter och önskan att förstärka stadens skatteunderlag. Vad särskilt Alby beträffar har Solna redan drivit förhandlingar om exploatering för industrier till ett lovande stadium. Och när det gäller hamnanläggning är ett samarbete med Sundbyberg inlett.

Till slut pekar Solna på möjligheten av en sammanslagning med Sundbyberg. Många frågor skulle då kunna få en mera rationell lösning och spörsmålet bör därför utredas.

Branting förhandlar med Giralregeringen

Ordföranden i Svenska hjälpkommittén för Spanien, riksdagsman Georg Branting, reste på lördagen med flyg till Paris för att på uppdrag av hjälpkommittén söka kontakt med representanter för de demokratiska krafterna i Spanien, närmast Giralregeringen. Han beräknas komma tillbaka om en vecka.

NYHETSBYRÅN I USA FÅR NY PRESIDENT

Från den 1 januari har American-Swedish News Exchange i New York ny och förstärkt styrelse. De nya medlemmarna är Elon V. Ekman, styrelseordförande i Elektrolux Corporation, G. Hilmer Lundbeck Jr., American managing director i Svenska Amerika Linien, och Allan Kastrup, som sedan 1943 varit i nyhetsbyråns tjänst. Alex J. Pagel, president i Pagel Horton & Co., avsade sig för någon tid sedan sin post i styrelsen. Till ny president har samtidigt utsetts Naboth Hedin. Som vicepresident kvarstår Nils R. Johansson.

På isbelagda Svärdsjön sökte ett av hundar förföljt rådjur häromdagen skydd hos ett lag bandyspelare. Dessa tog också hand om det vettskrämda djuret, som var hotat av de jagande hundarna.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.